

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Kříže a soudkyň Mgr. et Mgr. Lenky Bahýľové, Ph.D., a Mgr. Věry Jachurové v právní věci

žalobkyně: T. T. L.
zastoupená obecným zmocněncem Ing. V. V. T.
bytem X

proti

žalované: Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců
se sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, 140 21 Praha 4

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 12. 2017 č.j. MV-125919-4/SO-2017

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí označeného v záhlaví tohoto rozsudku (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaná zamítla odvolání žalobkyně a potvrdila rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky ze dne 11. 10. 2017 č.j. OAM-13348-35/TP-2016, kterým byla dle § 87k odst. 1 písm. f) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) zamítnuta žádost žalobkyně o vydání povolení k trvalému pobytu na území České republiky.
2. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaná uvedla, že žalobkyně podala dne 22. 8. 2016 žádost o vydání povolení k trvalému pobytu dle § 87h odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců (dále jen „předmětná žádost“), kterou správní orgán I. stupně

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

prvostupňovým rozhodnutím zamítl. K předmětné žádosti přiložila jako doklad potvrzující, že je rodinným příslušníkem občana Evropské unie ve smyslu § 15a uvedeného zákona, rodný list své dcery L. T. N., narozené x, vydaný dne 9. 6. 2016 Úřadem městské části Praha 8, v němž je jako matka zapsána žalobkyně a jako otec pan L. N. H., státní příslušník Vietnamské socialistické republiky. Dále doložila osvědčení o státním občanství své dcery, podle něhož je dcera žalobkyně státní občankou České republiky. Uvedenou skutečnost ověřil správní orgán I. stupně výpisem z Centrálního registru obyvatel, z něhož také zjistil, že otcem dcery žalobkyně je shora uvedený L. N. H., který na území ČR pobývá na základě povolení k trvalému pobytu občana 3. státu. Žalobkyně s ním dne 12. 3. 2015 uzavřela sňatek. Správní orgán I. stupně dále zjistil, že žalobkyně již jednou žádala o vydání povolení k trvalému pobytu rodinného příslušníka občana ČR, přičemž v řízení o předchozí žádosti doložila rodný list své dcery L. T. N. (dcera žalobkyně se narodila jako L. T. N. a následně přijala jméno L. T. N.) vystavený dne 20. 2. 2012 Úřadem městské části Praha 8, v němž byl jako otec dcery žalobkyně zapsán Z. K. Výpisem z Centrálního registru obyvatel správní orgán I. stupně zjistil, že Z. K. je státním občanem České republiky, nicméně není veden jako otec žádného dítěte.

3. Správní orgán I. stupně následně předvolal žalobkyni k provedení výsledku a Z. K. a L. N. H. byli předvoláni k podání svědecké výpovědi. Výslech žalobkyně byl v posuzovaném případě dle správního orgánu nejvhodnějším způsobem jak ověřit, zda nešlo o úmysl obejít právní předpisy za účelem získání české státní příslušnosti pro dceru žalobkyně a následně přiznání statusu rodinného příslušníka občana EU za účelem získání pobytového oprávnění pro žalobkyni. Dne 9. 5. 2017 se k výsledku dostavila žalobkyně a její manžel L. N. H., pan Z. K. se bez omluvy nedostavil. Žalobkyně byla před zahájením výsledku poučena, že je povinna vypovídat pravdivě a nic nezamlčovat, a také o tom, že je povinna odmítnout výpověď z důvodu ochrany utajovaných informací nebo v případě stanovené nebo zákonem uznané povinnosti mlčenlivosti a že odmítnout výpověď může také v případě, že by sobě nebo osobě blízké mohla způsobit nebezpečí trestního stíhání nebo stíhání pro přestupek. Dále byla poučena o tom, že odmítnutí výpovědi z jiných důvodů nebo bez udání důvodu bude hodnoceno jako bezdůvodné odmítnutí výpovědi a její žádost bude zamítnuta. Svým podpisem do protokolu žalobkyně stvrdila, že poučení porozuměla. Při výsledku zodpověděla otázky týkající se jejího jména, pobytu v ČR, rodinného stavu, adresy hlášeného pobytu a jejích dětí. Vypověděla, že biologickým otcem její dcery je Z. K., nicméně v současné době je již v rodném listu zapsán jako otec její současného manžela L. N. H., protože z jeho strany došlo k osvojení. S odkazem na soukromí odmítla sdělit, kdy se se svým současným manželem seznámila a odmítla odpovědět na většinu otázek ohledně Z. K. Uvedla pouze, že tento „už není otcem její dcery a že odmítá odpovědět na otázky týkající se jeho“. Její zmocněný zástupce k tomu dodal, že „to není tak, že by odmítala odpovídat, jen odpověděla, že ten pán není otcem dcery, nechtěla říct, že by nechtěla vypovídat“. Správní orgán I. stupně poté žalobkyni a jejího zástupce informoval, že otázky týkající se pana K. nejsou ničím, co by se netýkalo předmětné žádosti, a že sama žalobkyně uvedla, že je biologickým otcem její dcery. Na otázku, na základě čeho soud rozhodl, že otcem dcery žalobkyně bude L. N. H., však žalobkyně odpověděla, že pan K. již není otcem její dcery a tyto otázky nemají souvislost s daným výsledkem. Správní orgán I. stupně následně pokračoval v kladení otázek týkajících se vztahu žalobkyně a pana K. (jak se seznámili, kdy byli naposledy v kontaktu, zda měli vážný partnerský vztah, zda žili ve společné domácnosti a zda bylo početí dcery plánované). Žalobkyně pokaždé odpověděla, že budou-li se otázky týkat pana K., nebude odpovídat. Po přečtení protokolu její zmocněný

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

zástupce pokaždé dodal, že otázky týkající se pana K. nejsou předmětem řízení. Na otázku, zda je ochotna odpovědět na jakoukoliv otázku týkající se biologického otce své dcery, žalobkyně odpověděla, že biologický otec její dcery není předmětem výsledku. Na otázku, co tedy je předmětem výsledku, uvedla, že pan K. se na výchově její dcery nepodílí, a proto nebude na dané otázky odpovídat. Správní orgán I. stupně konstatoval, že otázky týkající se biologického otce dcery žalobkyně jsou podstatnými otázkami v rámci daného řízení. Žalobkyně žádala o vydání povolení k trvalému pobytu rodinného příslušníka občana EU – své dcery, která získala státní občanství ČR na základě skutečnosti, že byl v jejím prvním rodném listu jako otec zapsán pan Z. K. Správní orgán I. stupně proto otázky týkající se pana K. označil za podstatné pro správní řízení. Snažil se jimi zjistit skutečný stav věci, tedy zda pan K. nebyl do rodného listu dcery žalobkyně zapsán účelově, aby tato automaticky získala české státní občanství a žalobkyně poté pobytové oprávnění rodinného příslušníka občana EU. Správní orgán konstatoval, že žalobkyně odmítla na otázky, které byly důležité ke zjištění skutečného stavu věci, bezdůvodně odpovědět, přičemž důvodem nebyly utajované informace ani skutečnost, že by mohla porušit zákonem uznanou povinnost mlčenlivosti či jiné v poučení uvedené důvody. Správní orgán I. stupně tak dospěl k závěru, že žalobkyně odmítla odpovídat na většinu podstatných otázek neoprávněně, a proto předmětnou žádost zamítl.

4. Žalobkyně v odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí namítla, že řízení bylo v rozporu se zákonem. Správní orgán I. stupně je dle žalobkyně povinen zjistit skutečný stav věci, to však neznamená, že může klást takové otázky, které nejsou předmětem řízení. Ustanovení § 87k odst. 1 písm. f) zákona o pobytu cizinců platí pouze pro případy, kdy účastník řízení bezdůvodně odmítne vypovídat na podstatné otázky týkající se předmětné žádosti. V tomto řízení tomu bylo naopak, neboť otázky, které byly kladeny a na které žalobkyně odmítla odpovídat, nebyly předmětem řízení, což činí uplatnění předmětného ustanovení nezákonným.
5. Žalovaná dospěla po posouzení odvolacích námitek k závěru, že odvolání není důvodné. Citovala § 87k odst. 1 písm. f) a § 169 odst. 2 zákona o pobytu cizinců a následně odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 4. 2010 č.j. 1 As 23/2010 – 77, v němž se Nejvyšší správní soud věnoval výkladu předmětného ustanovení. Dle žalovaného z uvedeného rozsudku vyplývá, že jde o speciální oprávnění správního orgánu I. stupně v cizineckém řízení, které vyplývá ze specifické povahy tohoto řízení. Institut výsledku účastníka řízení byl do zákona o pobytu cizinců začleněn proto, aby bylo správnímu orgánu umožněno zjistit stav věci v souladu s § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Žalobkyně by měla v řízení o pobytové žádosti ve vlastním zájmu správnímu orgánu I. stupně poskytnout součinnost. Uplatňuje se zde zásada dispoziční a žalobkyně by ve vlastním zájmu měla prokázat splnění podmínek pro vydání povolení k pobytu. Žalovaná ze spisového materiálu zjistila, že se žalobkyní byl sepsán protokol o výsledku. Správní orgán I. stupně žalobkyni k výsledku předvolal z výše uvedených důvodů a žalobkyně byla poučena o svých právech a povinnostech. Žalobkyně odpověděla toliko na některé shora uvedené otázky; na další otázky ohledně Z. K. odmítla poskytnout odpověď s tím, že na tyto otázky nebude odpovídat, k čemuž vždy její zmocněný zástupce dodal, že se netýkají předmětu řízení. Žalovaná se ztotožnila s názorem správního orgánu I. stupně, že žalobkyně odmítla odpovědět na většinu otázek kladených jí při výsledku neoprávněně.

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

6. Následně žalovaná citovala § 169 odst. 2 zákona o pobytu cizinců a uvedla, že výslech žalobkyně byl proveden oprávněně, neboť správní orgán I. stupně nabyl v průběhu řízení důvodné podezření, že žalobkyně nechala do rodného listu své dcery zapsat občana České republiky proto, aby získala pro svou dceru státní občanství České republiky, a tím si následně zajistila trvalý pobyt. Dále žalovaná zopakovala závěry správního orgánu I. stupně a konstatovala, že žalobkyně byla před konáním výsledku poučena o tom, že je povinna odmítnout výpověď z důvodu ochrany utajovaných informací nebo v případě stanované nebo zákonem uznané povinnosti mlčenlivosti, a že odmítnout výpověď může také v případě, že by sobě nebo osobě blízké mohla způsobit nebezpečí trestního stíhání nebo stíhání pro přeštek. Byla také poučena o tom, že odmítnutí výpovědi z jiných důvodů nebo bez uvedení důvodu bude hodnoceno jako bezdůvodné odmítnutí výpovědi a předmětná žádost bude zamítnuta, přičemž žalobkyně stvrdila, že poučení porozuměla.
7. S ohledem na skutečnost, že žalobkyně odmítla odpovědět na podstatnou část otázek kladených při výsledku z důvodu, že dle jejího názoru se netýkaly předmětu řízení, nebyl naplněn žádný z důvodů pro oprávněné odepření výpovědi. Tím, že neoprávněně odmítla odpověď na většinu otázek týkajících se jejího pobytu na území, znemožnila správnímu orgánu I. stupně zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti ve smyslu § 3 správního řádu. Žalobkyně si musela být vědoma, že svým přístupem správnímu orgánu I. stupně znemožní zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Není možné, aby se žalobkyně zbavila své povinnosti v rámci výsledku pravdivě odpovídat na dotazy s tím, že se položené otázky dle jejího názoru netýkají předmětu řízení. Takto by mohl odmítnout výpověď každý předvolaný cizinec, což by v konečném důsledku znamenalo, že by se ustanovení § 169 odst. 2 zákona o pobytu cizinců stalo v praxi zcela nepoužitelným. Žalovaná se plně ztotožnila s názorem správního orgánu I. stupně, že v řízení, které předcházelo vydání prvostupňového rozhodnutí, byl naplněn důvod pro zamítnutí předmětné žádosti dle § 87k odst. 1 písm. f) zákona o pobytu cizinců.
8. V žalobě proti napadenému rozhodnutí žalobkyně namítla, že v rámci výsledku, při němž mělo dojít k naplnění § 87k odst. 1 písm. f) zákona o pobytu cizinců, nebyla řádně poučena. V rámci řízení nebyla v postavení svědka, a proto poučení, kterého se jí dostalo s odkazem na § 55 správního řádu, nebylo poučením zákonným. Oprávnění vyslechnout účastníka řízení neumožňuje měnit postavení žalobkyně z účastníka řízení na svědka. Povinností správního orgánu je také uplatňovat zásadu vstřícnosti a pomoci. V rámci sepisování protokolu bylo zjištěno pouze to, že žalobkyně nesdělila správnímu orgánu skutečnost, kterou si představoval slyšet. Pokud některé skutečnosti dodával zmocněný zástupce, nejednalo se o důvody, které prezentovala žalobkyně, resp. nejednalo se o její výslech, ale o vyjádření zmocněného zástupce. Povinností správního orgánu bylo zjistit skutečné důvody odepření výpovědi, resp. odepření odpovědi na dílčí otázky. Žalobkyně mohla mít oprávněnou obavu z toho, že by svou výpověď mohla způsobit sobě, případně osobě blízké trestní stíhání pro podezření z trestného činu napomáhání k neoprávněnému pobytu, a proto mohla na konkrétní otázku odmítnout odpovědět. Konkrétní důvod však správní orgán I. stupně nezjistil. Nemůže tedy být postaveno najisto, proč žalobkyně odmítla odpovědět na otázky, které se týkaly osoby, jež byla otcem jejího dítěte. Správní orgán je přitom povinen zjistit stav věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti. Přestože byla žalobkyně před započatím výsledku poučena, nezbavuje to správní orgán povinnosti poučit ji a pokusit se jí pomoci tak, aby byla dostatečně hájena její práva a oprávněné zájmy. Pokud bylo z výsledku zřejmé, že žalobkyně postupuje tak, že hrozilo naplnění podmínek pro zamítnutí předmětné žádosti, bylo v souladu se zásadou vstřícnosti

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

a pomoci, aby ji správní orgán I. stupně na tuto okolnost upozornil. Pokud by i poté žalobkyně postupovala v rámci odpovědi obdobně, bylo by nadbytečné v úkonu pokračovat, neboť by bylo nepochybné, že žalobkyně, nikoliv zmocněný zástupce, jedná tak, že naplnila podmínky pro zamítnutí předmětné žádosti. Správní orgány obou stupňů tak postupovaly nesprávně, jestliže dospěly k závěru, že žalobkyně odmítla vypovídat, když nezjistily skutečné důvody tohoto jejího jednání. Postupem správního orgánu I. stupně, který byl následně potvrzen žalovanou, tak byl porušen zákon.

9. Žalovaná navrhl, aby soud žalobu zamítl. Ve vyjádření k žalobě konstatovala, že se ztotožňuje se skutkovými zjištěními i právní kvalifikací rozhodnutí správních orgánů obou stupňů. K námitce nesprávného poučení uvedla, že toto tvrzení žalobkyně není pravdivé, přičemž odkázala na protokol o výsledku žalobkyně ze dne 9. 5. 2017 č.j. OAM-13348-24/TP-2016, jehož součástí je též poučení žalobkyně jako účastnice řízení, nikoliv jako svědkyně. Žalobkyně byla tedy řádně poučena a svým podpisem stvrdila, že poučení rozuměla. K námitce, že správní orgán I. stupně nedostatečně zjistil důvody odepření výpovědi ze strany žalobkyně, pak žalovaná uvedla, že s ohledem na odpovědi žalobkyně v průběhu výsledku a skutečnost, že výsledku byl přítomen tlumočník, neměl správní orgán I. stupně důvod pochybovat o důvodech odepření výpovědi, neboť žalobkyně své důvody uváděla zcela jasně. Tvrzení žalobkyně, že by svou výpověď mohla způsobit sobě, případně osobě blízké trestní stíhání pro podezření z trestného činu napomáhání k neoprávněnému pobytu, označila žalovaná za účelové. V podrobnostech pak odkázala na obsah správního spisu a konstatovala, že žaloba nepřinesla žádnou relevantní argumentaci, která by správnost napadeného rozhodnutí zpochybňovala.
10. Při ústním jednání před soudem konaném dne 26.5.2020 účastníci setrvali na svých procesních stanoviscích. Zástupce žalobkyně odkázal na námitky uplatněné v žalobě a k věci nic dalšího neuvedl. Žalovaná zopakovala argumenty obsažené ve vyjádření k žalobě a v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Soud žádné dokazování při jednání neprováděl, skutková zjištění čerpal z obsahu správního spisu.
11. Poté, co soud v mezích žalobních bodů přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
12. V posuzované věci vyšel soud z následně uvedené právní úpravy:
13. Podle § 87k odst. 1 písm. f) zákona o pobytu cizinců ministerstvo žádost o povolení k trvalému pobytu zamítne, jestliže se žadatel bez vážného důvodu nedostaví k výsledku (§ 169 odst. 2), odmítne vypovídat nebo ve výpovědi uvede nepravdivé skutečnosti.
14. Podle § 169 odst. 2 zákona o pobytu cizinců správní orgán je oprávněn vyslechnout účastníka řízení, je-li to nezbytné pro zjištění skutečného stavu věci, zejména pro posouzení, zda se nejedná o obcházení tohoto zákona cizincem s cílem získat oprávnění k pobytu na území, zejména zda účelově neuzavřel manželství nebo zda jeho účelově prohlášeným souhlasem nebylo určeno otcovství. Účastník řízení je povinen vypovídat pravdivě a nesmí nic zamlčet. Správní orgán účastníka řízení před výsledkem poučí o důsledcích odmítnutí výpovědi a nepravdivé nebo neúplné výpovědi.
15. Soud se neztotožnil s námitkou žalobkyně, že před zahájením výsledku ve správním řízení před správním orgánem I. stupně nebyla řádně poučena. Z protokolu ze dne 9. 5. 2017 č.j. OAM-13348-24/TP-2016, který je součástí správního spisu, jednoznačně plyne, že žalobkyně byla ze strany správního orgánu I. stupně poučena jako účastnice řízení,

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

přičemž součástí poučení byla také informace o tom, že „odmítnutí výpovědi nebo uvedení nepravdivých skutečností je důvodem pro zamítnutí žádosti.“ Zároveň byla žalobkyně poučena, že „nesmí být vyslýchána o utajovaných informacích chráněných zákonem č. 412/2005 Sb., o utajovaných informacích a bezpečnostní způsobilosti, které je povinna zachovat v tajnosti, pokud nebyla této povinnosti příslušným orgánem zproštěna.“ Dále byla poučena, že nesmí „být vyslýchána, jestliže by svou výpovědí porušila státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, pokud nebyla této povinnosti zproštěna příslušným orgánem nebo tím, v jehož zájmu tuto povinnost má.“ Žalobkyně byla rovněž poučena, že „může odepřít výpověď, pokud by takovouto výpovědí způsobila sobě nebo osobě blízké nebezpečí stíhání pro trestný čin nebo správní delikt.“ Shora uvedené poučení lze dle náhledu soudu označit za zcela vyčerpávající a velice podrobné. Soud tedy konstatuje, že správní orgán I. stupně žalobkyni řádně poučil jako účastníka řízení, tedy nikoliv jako svědkyni, o jejích procesních právech a povinnostech souvisejících s účastnickým výsledkem, a to v souladu se zákonem a ve zcela dostatečném rozsahu. V žádném případě pak nebylo povinností správního orgánu, aby žalobkyni o tomtéž poučoval opakovaně, popř. aby ji znovu upozorňoval na možnost zamítnutí předmětné žádosti poté, co žalobkyně odmítla odpovídat na otázky týkající se pana K. Takovou povinnost zákon správnímu orgánu neukládá a nelze ji dovozovat ani ze zásady vstřícnosti.

16. Tvrzení žalobkyně, že správní orgány dostatečně nezjistily důvody, které jí vedly k odepření výpovědi, považuje soud za neopodstatněné. Žalobkyně v průběhu svého účastnického výsledku tyto důvody jednoznačně uvedla, ať již sama, či prostřednictvím svého zmocněnce. Uvedla, že na otázky týkající se jejího vztahu ke Z. K. nebude odpovídat, neboť ten již není otcem její dcery, popř. že tyto otázky nemají souvislost s daným výsledkem a s předmětem řízení. Tyto žalobkyní označené důvody nelze podřadit pod žádný ze zákonných důvodů odmítnutí výpovědi. Pakliže tedy žalobkyně odmítla na otázky správního orgánu I. stupně odpovídat s odkazem na tyto důvody, musela si být vzhledem k poskytnutému poučení vědoma, že následkem jejího jednání může být zamítnutí předmětné žádosti. V průběhu výsledku ani žalobkyně, ani její zástupce neuvedli jako důvod odepření výpovědi kterýkoliv ze shora vymezených zákonných důvodů. Pokud by se tak stalo, správní orgány by měly povinnost alespoň obecně ověřit, zda se skutečně o takové důvody jedná.
17. Tvrzení žalobkyně, že důvodem, pro který mohla na konkrétní otázku odmítnout odpovědět, mohla být oprávněná obava z toho, že by svou výpovědí mohla způsobit sobě, případně osobě blízké trestní stíhání pro podezření z trestného činu napomáhání k neoprávněnému pobytu, soud ve shodě s názorem žalované považuje za účelové. Přestože byla žalobkyně o možnosti odepřít výpověď z tohoto důvodu před zahájením výsledku řádně poučena, tuto obavu za konkrétní důvod odepření výpovědi (resp. odepření odpovědi na většinu položených otázek týkajících se pana K.) vůbec neoznačila, ačkoliv jí v tom nic nebránilo.
18. Nelze přisvědčit ani tvrzení žalobkyně, že skutečnosti, které v průběhu výsledku uváděl její zástupce, nebyly tvrzeními žalobkyně, ale jednalo se de facto o vyjádření samotného zmocněnce. Pakliže někdo v řízení, tedy i v průběhu výsledku, vystupuje jako zmocněnec účastníka řízení, jsou jeho úkony bezezbytku připisatelné právě účastníku řízení, neboť to je také podstatou samotného zmocnění. Zmocněnec nejedná svým jménem, ale jménem svého zmocnitele. Veškerá tvrzení, která zmocněnec žalobkyně v průběhu jejího výsledku uvedl, tedy správní orgány zcela správně připsaly žalobkyni. Jinak by tomu mohlo být

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

snad jen v případě zcela zjevného překročení zástupčího oprávnění, avšak žalobkyně v podané žalobě netvrdila, že by k něčemu takovému došlo a uvedená skutečnost nevyplývá ani ze spisového materiálu.

19. Soud se neztotožnil ani s názorem žalobkyně, že otázky kladené jí správním orgánem I. stupně nesouvisely s předmětem správního řízení. Soud konstatuje, že pokud jde o výslech účastníka řízení, z důvodové zprávy k zákonu č. 379/2007 Sb., jím byl s účinností do 24. 4. 2008 včleněn do zákona o pobytu cizinců § 169 odst. 3 (později novelou přečíslován na odstavec 2) vyplývá, že *„[n]a základě zkušeností z praxe se jeví jako nezbytné doplnit možnost správního orgánu vyslechnout účastníka řízení vedeného podle cizineckého zákona k některým skutečnostem. Tato potřeba vyvstává především v souvislosti s prokazováním účelových manželství a obdobných jednání, ale též při zjišťování existence překážek vycestování. Účastník řízení má podle § 36 odst. 2, 3 správního řádu právo vyjádřit v řízení své stanovisko, resp. vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, nicméně v rámci využití těchto institutů není účastník povinen zodpovědět případné otázky správního orgánu. Po účastníku řízení lze sice požadovat vysvětlení [§ 137 správního řádu a § 167 odst. 1 písm. c) cizineckého zákona], ale záznam o podání vysvětlení nelze podle § 137 odst. 4 správního řádu použít jako důkazní prostředek.“*
20. Nejvyšší správní soud k tomu v rozsudku ze dne 13. 4. 2010, č. j. 1 As 23/2010-77 doplnil, že *„je nutné přihlédnout ke specifickým rysům předmětného řízení o žádosti o povolení přechodného pobytu, kdy stěžovatelka, která je rodinným příslušníkem občana Evropské unie[,] má ze zákona (§ 87b zákona o pobytu cizinců) nárok na vydání povolení k přechodnému pobytu. Stěžovatelka kromě dokumentů vyjmenovaných v ustanovení § 87a odst. 2 zákona k žádosti připojí oddací list, který prokazuje uzavření manželství, a poté je úkolem správního orgánu zjistit, zda v každém dílčím případě nedochází k obcházení zákona, kupř. zda manželství není fingované (srov. k otázce fiktivních manželství rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.5.2007, č. j. 2 As 78/2006-64, dostupný na www.nssoud.cz). Povinností správního orgánu je tedy prošetřit, zda nedochází [k] porušování nebo obcházení zákona o pobytu cizinců, k čemuž je nadán v cizineckém řízení specifickým oprávněním, a to oprávněním provést výslech účastníka řízení, je-li to nezbytné pro zjištění skutečného stavu věci. Cizinec jakožto žadatel v řízení o vydání povolení k přechodnému pobytu je zainteresován na vydání požadovaného povolení k pobytu a má nárok na vydání požadovaného povolení, předloží-li zákonem vyjmenované doklady. Na druhou stranu existuje ovšem povinnost žadatele o vydání povolení k přechodnému pobytu za určitých zákonem stanovených okolností (§ 169 odst. 3 zákona o pobytu cizinců) podrobit se výsledku správního orgánu a odpovídat na kladené otázky, kterými by správní orgán zjistil, zda cizinec neobchází zákon s cílem získat povolení k pobytu. Řízení podle zákona o pobytu cizinců vykazuje v tomto ohledu určité odchylky od obecného správního řízení, které jsou dány specifickou povahou cizineckého řízení, v němž není na účastníkovi řízení, aby určité skutečnosti v průběhu řízení prokázal a k tomu navrhoval a předkládal důkazy, nýbrž je naopak úkolem správního orgánu, aby na základě cizincem předložených dokladů zjistil skutečný stav věci, tj. především aby prošetřil, zda nedochází k porušování nebo obcházení zákona. Ve věcech spojených s uzavřením manželství, resp. prohlášením otcovství, je mnohdy jediným možným, případně nejprůkaznějším důkazem výslech účastníků řízení, neboť právě z jejich shodných a vzájemně se doplňujících odpovědí na otázky kladené správním orgánem (např. kde a kdy se seznámili, zda žijí ve společné domácnosti, jak se podílí na plnění společenské funkce manželství apod.) může správní orgán usoudit, zda dochází k obcházení zákona či nikoliv. Vyslovený závěr Nejvyššího správního soudu potvrzuje také výše citovaný text důvodové zprávy k zákonu č. 379/2007 Sb., jímž byl*

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

zákon o pobytu cizinců novelizován, z něhož je patrné, že ustanovení o možnosti provedení výsledku účastníka řízení bylo do zákona o pobytu cizinců včleněno právě z důvodu zajištění potřebné součinnosti účastníků řízení se správními orgány za účelem zabránění porušování zákona či jeho obcházení.“

21. Zdejší soud ve shodě se shora citovanými závěry Nejvyššího správního soudu konstatuje, že primárním účelem výsledku účastníka řízení podle § 169 odst. 2 zákona o pobytu cizinců je prověření, zda se v případě dotyčného cizince nejedná o obcházení tohoto zákona s cílem získat oprávnění k pobytu na území, zejména zda účelově neuzavřel manželství nebo zda jeho účelově prohlášeným souhlasem nebylo určeno otcovství. Předmětné ustanovení tedy slouží k tomu, aby správní orgány získaly procesně použitelný důkaz, který by mohly následně porovnat s dalšími důkazy (zejména se svědeckou výpovědí druhého z manželů v případě potenciálního účelového manželství nebo se svědeckou výpovědí matky dítěte v případě potenciálního účelového určení otcovství). Z tohoto důvodu bylo také citované ustanovení formulováno jako právo správního orgánu účastníka řízení vyslechnout s tím, že účastník řízení je povinen vypovídat pravdivě a nesmí nic zamlčet.
22. Soud souhlasí se závěry správních orgánů obou stupňů, že v případě, kdy žalobkyně předmětnou žádostí žádala o vydání povolení k trvalému pobytu v návaznosti na státní občanství své dcery, která jej získala v důsledku toho, že jako její otec byl v rodném listě zapsán Z. K., a následně žalobkyně v řízení předložila jiný rodný list, v němž již byl jako otec její dcery uveden současný manžel žalobkyně pan L. N. H., byly otázky týkající se vztahu žalobkyně a Z. K. zcela namístě a byly relevantní k ověření skutečností nutných ke zjištění skutečného stavu věci ve smyslu § 3 správního řádu. Správní orgány měly právo uvedeným způsobem zjišťovat podstatné okolnosti případu, tedy zda se například nejednalo právě o účelové určení otcovství, které by následně mohlo mít vliv na případné vydání či nevydání povolení k trvalému pobytu. Postup správního orgánu I. stupně je tak nutno vyhodnotil jako zcela legitimní a v souladu se zákonem. Jestliže tedy žalobkyně v průběhu výsledku vedeného dle shora uvedeného ustanovení odmítla vypovídat na většinu otázek majících za cíl zjistit, zda z její strany nedošlo k obcházení zákona, tedy otázek zcela jasně se týkajících předmětu řízení, přestože byla o následcích takového jednání předem poučena, došlo k naplnění hypotézy § 87k odst. 1 písm. f) zákona o pobytu cizinců, a jeho aplikace tak byla logickým a zákonem předvídaným následkem jednání samotné žalobkyně.
23. Lze uzavřít, že napadené rozhodnutí, a stejně tak i rozhodnutí prvostupňové, bylo vydáno v souladu se zákonem, a že ze strany správních orgánů obou stupňů nedošlo při vydání rozhodnutí ve věci samé k porušení jakýchkoliv procesních práv žalobkyně. Soud proto žalobu podle § 78 odst. 7 s.ř.s. jako nedůvodnou zamítl.
24. Protože žalobkyně nebyla ve sporu úspěšná a žalované žádné účelně vynaložené náklady v řízení nevznikly, soud ve druhém výroku rozsudku v souladu s § 60 odst. 1 s.ř.s. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách www.nssoud.cz.

Praha 26. května 2020

Mgr. Martin Kříž v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje H. B.